

УДК 617.643.7
© Шевчук М.М., 2013

ВИКЛАДАННЯ МЕДИЧНОГО ПРАВА У ЛЬВІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО Шевчук М.М.

Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького.

Освітнянське сходження медичного права в національному контексті розпочалось саме з медицини. Викладання права в медицині в межах медичної освіти не раз наштовхувалось на терни: від повного неприйняття до різноплановості в методичних підходах.

Сьогодні вже не варто дискутувати про потребу впровадження медичного права в навчальні плани підготовки як студентів на додипломному рівні, так і слухачів на післядипломному рівні. Насамперед відзначимо, що підготовлено програми для усіх категорій студентів і слухачів з відповідним державним затвердженням, відтак, методологічна складова забезпечена. Крім цього, зважаючи на гостроту правової тематики у сфері охорони здоров'я, перманентне реформування цієї галузі, стрімке законодавче оновлення, наповнення судової практики медичними справами, зрозуміло, що актуальність опанування правової дисципліни є важливою складовою у компетентнісному підході до формування фахівця-медика.

Метою цієї статті є висвітлення досвіду вивчення медичного права у Львівській медичній школі, окреслення напрямів удосконалення викладання цієї навчальної дисципліни в медичних вишах.

На факультеті післядипломної освіти Львівського національного університету імені Данила Галицького зародилось медичне право як навчальна дисципліна, яке заклало державну освітянську традицію в опануванні цього навчального курсу [1, с. 161]. На кафедрі організації і управління охороною здоров'я Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького у 2004 р. вперше було розроблено програму з «Медичного права» для слухачів факультетів післядипломної освіти вищих медичних навчальних закладів та закладів післядипломної освіти МОЗ України, затверджену МОЗ України 27 вересня 2004 р., а в оновленому форматі - 7 грудня 2011 р. Курс медичного права вивчається слухачами при спеціалізації (11 год., у т.ч. 6 – лекційних та 5 – самостійної роботи) та на передатестаційних циклах (8 год., у т.ч. 3 – лекційних та 5 – самостійної роботи). У межах цього курсу слухачі ознайомлюються із законодавчим забезпеченням охорони здоров'я, зокрема міжнародно-правовими стандартами у цій сфері, правовим статусом суб'єктів медичних правовідносин та юридичною відповідальністю медичних працівників за професійні правопорушення.

Наступним методологічним етапом було розроблення навчальної програми для додипломної підготовки спеціалістів. У 2009 році була затверджена типова навчальна програма «Медичне право» для студентів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації (далі – Програма 2009 р.). Її розробниками виступили провідні фахівці Національного медичного університету імені О. Богомольця та Академії адвокатури України.

Відповідно до програми, студенти повинні вивчати курс «Медичне право» на 4-му і 5-му роках навчання за допомогою лекційних (32 години), семінарських (32 години) аудиторних занять, а також в процесі самостійного вивчення окремих питань проблематики медичного права (28 годин). Організація навчального процесу базується на принципах Болонського процесу, передбачені два модулі, які складаються з 16 змістовних модулів.

У 2012 р. колективом опорної кафедри судової медицини з курсом права ДУ «Кримський державний медичний університет імені С.І. Георгієвського» розроблено програму навчальної дисципліни «Медичне правознавство» для студентів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації (далі – Програма 2012 р.). Програма дисципліни структурована в 1 модуль, до складу якого входять 3 змістових модулі. Студенти опановують навчальну дисципліну 45 год., з яких 10 год. – лекції, 20 год. – практичні заняття, а також 15 год. відведено на самостійну роботу.

Коротко охарактеризувавши дві програми, на підставі яких студенти вивчають право в медицині, як видається, постає кілька зауваг:

1) Обидві програми затверджені профільним міністерством, отож отримали державне визнання, лише з різницею в три роки.

2) Цільовою аудиторією в обох методологічних ресурсах – студенти вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, які навчаються на 4-му та 5-му курсах.

3) Відрізняються окреслені програми: а) змістовим наповненням; б) кількістю відведених годин на опанування; в) структурною побудовою курсу.

4) Найбільше вражає те, що за своєю природою сутнісно однакові програми відрізняються за назвою курсу. відповідно Програма 2009 р. «Медичне право» та Програма 2012 р. – «Медичне правознавство».

У контексті наведеного не може не виникнути дилема: якою ж програмою слід користуватись медичним вишам, якщо вони обидві затверджені МОЗ України, жодна з них не втратила своєї легітимності, якими ж є ті критерії, що є визначальними для закладів освіти. Цей вибір зумовлює одночасно й обрання назви програми курсу, отже, право або правознавство.

У юридичній освіті «Правознавство» - це спеціальність, яка характеризує сферу діяльності фахівця. Окрім цього, цією назвою позначаються як уроки, так і навчально-методичні джерела в межах загальної середньої освіти.

Усталеним є в юридичній доктрині розглядати правове явище в трьох «іпостасях»: галузь права, наука і навчальна дисципліна за однією назвою. Отож, видається, що більш прийнятним є позначати навчальну дисципліну не правознавство, а право, адже йдеться про галузь медичного права.

Тривалий час студенти медичних вузів опано-

ували правові знання у межах курсу «Судова медицина і медичне законодавство». Значна кількість медичних вишів вирішила роз'єднати ці дві самостійні дисципліни, позначивши другу складову або право, або правознавство.

Запроваджуючи вперше викладання права в медицині як самостійної навчальної дисципліни для студентів на додипломному рівні на базі кафедри патологічної анатомії з курсом судової медицини, Львівська медична школа скористалась напрацюваннями опорної кафедри судової медицини з курсом права, а відтак, методологічною основою є саме Програма 2012 р.

Метою викладання дисципліни «Медичне правознавство» є комплексна підготовка фахівців, які отримають необхідний обсяг правових знань, знатимуть практичні механізми правореалізації, володітимуть достатнім рівнем правової культури та правосвідомості для збереження балансу взаємин між суб'єктами медичних правовідносин і дотримання прав людини у сфері охорони здоров'я.

Навчальна дисципліна «Медичне правознавство» викладається для студентів 3-го курсу стоматологічного факультету, в кількості 10 год. – лекції і 10 год. – практичні заняття, а також для студентів медичного факультету, в обсязі 10 год. – лекції і 20 год. – практичні заняття. У межах цієї початкової дисципліни студенти вивчають законодавство у сфері охорони здоров'я, міжнародно-правові стандарти у цій галузі, правовий статус суб'єктів медичних правовідносин та юридичну відповідальність за професійні правопорушення.

У результаті вивчення дисципліни «Медичне правознавство» студент повинен знати:

- ❖ міжнародно-правові стандарти в галузі прав людини й охорони здоров'я;
- ❖ чинне законодавство України про охорону здоров'я, у тому числі біоетичне;
- ❖ тенденції нормотворення і державної політики у сфері охорони здоров'я;
- ❖ права й обов'язки суб'єктів медичних правовідносин;
- ❖ механізми та процедури захисту своїх прав;

❖ види й підстави юридичної відповідальності за професійні правопорушення;

❖ правові основи провадження окремих видів медичної діяльності.

У Довіднику кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я», затвердженого наказом МОЗ України від 29.03.2002 р. № 117, для лікарів усіх нозологій передбачено, що вони повинні знати основи права в медицині та чинне законодавство про охорону здоров'я і нормативні документи [2]. І саме студентська лава дає можливість закласти фундамент для професійного утвердження, у т. ч. правову основу.

Крім цього, опанування права в медицині необхідно студентам з урахуванням таких чинників:

1) профілактичний характер для майбутньої професійної діяльності, оскільки доноситься інформація, що слугує попередженню вчинення правопорушень, дотриманню прав пацієнтів, а також формуванню упевненості при провадженні медичної практики;

2) численні ситуації, що виникають при провадженні медичної діяльності, мають юридичний фон;

3) можна ствердно говорити про збільшення питомої ваги медичних справ у національній судовій практиці;

4) підвищення рівня правової обізнаності медичних працівників;

5) налаштування студентів на гармонійні відносини «лікар - пацієнт», що ґрунтуватимуться на біоетичних і правових засадах, сприятимуть підвищенню довіри до професії.

Новітня дисципліна в структурі навчання студентів-медиків все активніше обіймає свої позиції, трансформувавшись з модуля у самостійну дисципліну. Звичайно, що є ще певні методологічні колізії, літературні прогалини, відчувається брак фахівців, які мають належний обсяг знань для навчання, але поступове удосконалення підходів до викладання цього курсу зможе стати запорукою вишколу фахівців, готових до викликів медичної практики.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Січкоріс О. Є. Досвід викладання циклу «Медичне право України» у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького // Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції «Теоретико-правові засади формування сучасного меди-

чного права в Україні» (26-27 жовтня 2012 р., м. Полтава). - С. 161 – 164.

2. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я»: Наказом МОЗ України від 29.03.2002 р. № 117 // www.moz.gov.ua

Шевчук М.М. Викладання медичного права у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького // Український медичний альманах. – 2013. – Том 16, № 1. – С. 112-113.

У статті висвітлені особливості викладання медичного права у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького.

Ключові слова: медичне право, викладання.

Шевчук М.М. Преподавание медицинского права во Львовском национальном медицинском университете имени Данила Галицкого // Украинский медицинский альманах. – 2013. – Том 16, № 1. – С. 112-113.

В статье освещены особенности преподавания медицинского права во Львовском национальном медицинском университете имени Данила Галицкого.

Ключевые слова: медицинское право, преподавание.

Shevchuk M. M. Instruction of health law in Danylo Halytsky National Medical University of Lviv // Украинский медицинский альманах. – 2013. – Том 16, № 1. – С. 112-113.

This article is about of instruction of health law in Danylo Halytsky National Medical University of Lviv.

Key words: health law, instruction.

Надійшла 14.12.2013 р.
Рецензент: проф. Ю.М.Вовк